

לה'. מה זה לעשות? כמו שנאמר (בראשית א) אשר ברא אלהים לעשות. מה זה לעשות? שנשארו גופות השדים כשהתקדש היום ולא נעשו, ונשארו לעשות רוחות ללא גופים. אף כאן עת לעשות - נשארו בלי תקון וכלי שלמות. מה הטעם? משום שהפרו תורתך, משום שהתבטלו ישראל למטה מדברי התורה, משום שאותה עת כף עומדת או עולה או יורדת, בגלל ישראל.

באו רבי יוסי ורבי חייא ונשקוהו בראשו. אמר רבי יוסי, ודאי אינך כדאי לחמר אחרינו. אשרי הדרך הוה שזכינו לשמע את זה. אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו, שאפלו בין ההרים נמצאת שם החכמה. ירדו רבי יוסי ורבי חייא, והלכו לשפתם בדרך.

פתח אותו הסוחר ואמר, (תהלים טו) ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך. שנינו, אימתי נקראת עת רצון? בשעה שהצבור מתפללים. יפה הוא, וכך הוא ודאי. שהרי אז הצבור מסדרים ומתקנים את תקונם של העת הזאת, ואז הוא עת רצון וצריך לבקש בקשה, שכתוב אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך, שהרי אז יש לבקש את הבקשה. ואני תפילתי לך ה', הרי כאן סוד היחוד. ואני - זה דוד המלך, המקום שנקרא גאלה. תפילתי - זו תפלה. וכאן הוא סמיכה לגאלה, שהוא אחד. כשהוא עת סומך גאלה לתפלה, אזי הוא עת רצון. עת רצון - אף כף, כלל הוא כפאחד, עת אחד, רצון אחד,

סמיכה לגאלה, דאיהו חד. פד איהו סמיך גאולה לתפלה, פדין איהו

מתבטלי מאורייתא, פביכול ההוא עת, לאו איהו בתקונהא, ולא אשתכחת בשלימו, ולא בנהורא וכדין עת לעשות ליי'. מאי לעשות. כמה דאת אמר (בראשית ב) אשר ברא אלהים לעשות. מאי לעשות. דאשתארו גופי דשידי, דאתקדש יומא, ולא אתעבדו, ואשתארו לעשות, רוחין בלא גופי. אוף הכא עת לעשות, אשתאר בלא תקונא, ובלא שלימו. מאי טעמא. משום דהפרו תורתך, בגין דאתבטלו ישראל לתתא מפתגמי אורייתא. בגין דההוא עת, הכי קיימא, או סלקא, או נחתא, בגיניהון דישראל.

אתו רבי יוסי ורבי (דף קנ"ו ע"א) חייא ונשקוהו ברישיה. אמר רבי יוסי, ודאי לית אנת פדאי, לטייעא אבתרן. זפאה ארחא דא, דזכינן למשמע דא, זפאה דרא דרבי שמעון שארי בגויה, דאפילו ביני טוריא, חכמתא אשתכחת תמן. נחתו רבי יוסי ורבי חייא, ואזלו תלתהון בארחא.

פתח ההוא טייעא ואמר (תהלים טו) ואני תפילתי לך יי' עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך, תנינן, אימתי אקרי עת רצון. בשעתא דצבור קא מצלאן. שפיר איהו, והכי איהו ודאי. דהא כדין צבורא מסדרי ומתקני תקונא דהאי עת, וכדין איהו עת רצון, ואצטריך למשאל שאלתא, דכתיב אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך דהא כדין אצטריך למשאל שאלתא.

ואני: תפילתי לך יי', הא הכא רזא דיהודא. ואני: דא דוד מלכא, אתר דאקרי גאולה. תפילתי: דא תפלה. והכא איהו סמיכה לגאולה, דאיהו חד. פד איהו סמיך

נכללו זה בזה ונהיו אחד. ודוד המלך רצה ליחד בפסוק הזה יחוד אחד.

ואם תאמר, למה התמנה הפסוק הזה בתפלת מנחה של שבת? נאה הוא להיות בשבת באותה תפלת מנחה ולא בתפלת חל, שודאי אין תפלת מנחה של שבת כמו חל. משום שהרי בחל, בשעת המנחה, תלוי הדין בעולם ואינו עת רצון, אבל בשבת כשכל הרגז הוסר והכל נכלל כאחד, ואף על גב שמתעורר דין, זו התבשמות, ולכן צריך פסוק של יחוד ליחד את כל הדרגות. שפשיש יחוד, הדין מתחבר ונכלל ברחמים והכל מתבסם, ואז כתוב עת רצון. עת רצון פולל הכל כאחד. והדין מתבסם באותו זמן, ויש שמחה בכל.

משה הסתלק מן העולם באותה שעת תפלת מנחה של שבת, בשעה שנמצאת עת רצון. ובאותה שעה רצון היה למעלה, וצער למטה, ועל זה ננעלו השערים בשבת משעת המנחה ומעלה. אילו שערים ננעלו? שערי בית המדרש, כדי להזכיר את משה הרועה הנאמן שהתורה התבטלה בגלותו.

באותו זמן בית מדרשו של משה בטל, כל שפן האחרים. מי רואה את שערי בית מדרשו של משה שננעלו, ושלא ינעלו כל האחרים? כשהתורה של משה עצובה עליו באותו זמן, מי לא עצוב? משום כך כל שערי בית המדרש ננעלו, והצטרכו כלם לצדק את הקדוש ברוך הוא בדרך שבת, ונהינו (תהלים לו) צדקתך פהררי אל.

עת רצון. עת רצון: אוף הכי, פללא איהו כחדא, עת חד, רצון חד, אתפלילו דא בדא, ונהו חד. ודוד מלפא בעא ליחדא בהאי קרא, יחודא חדא.

ואי תימא, אמאי אתמני האי קרא, בצלותא דמנחה דשבת. יאות איהו למהוי בשבת בהיא צלותא דמנחה, ולא בצלותא דחול, דודאי לאו צלותא דמנחה דשבת פחול. בגין דהא בחול בשעתא דמנחה, תליא דינא בעלמא, ולא איהו עת רצון. אבל בשבת, דכל רוגזא אתעד, וכלא אתפליל פחדא, ואף על גב דדינא אתער, אתבסמותא איהו, ועל דא אצטריף קרא דיחודא, ליחדא כל דרגין, דכד הוי יחודא, דינא אתחבר ואתפליל ברחמי, ואתבסם כלא, וכדין עת רצון פתיב. עת רצון, פליל כלא כחדא. ודינא אתבסם בההוא זמנא, ונהוי חדוה בכלא.

משה אסתלק מעלמא, בההיא שעתא דצלותא דמנחה דשבת, בשעתא דעת רצון אשתכח. ובההיא שעתא רעוא הוה לעילא, וצערא לתתא, ועל דא ננעלו תרעין בשבת, משעתא דמנחה ולעילא. מאן תרעין ננעלו. תרעין דבי מדרשא, בגין לאדפרא למשה רעיא מהימנא, דאורייתא אתבטלא בגיניה.

בההוא זמנא, בי מדרשא דמשה אתבטיל, כל שפן אתרנין. מאן חמי תרעין דבי מדרשא דמשה דננעלו, דלא ננעלו אתרנין פלהו. אורייתא דמשה עצובא עליה בההוא זמנא, מאן לא עצוב. בגין כך כל תרעין דבי מדרשי ננעלו, ואצטריכו כלא לצדקא ליה לקודשא בריהו הוא בארע שבחא, ונהינו (תהלים לו) צדקתך פהררי אל.